

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра географії України

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ ТА ОКЕАНІВ

для студентів

галузь знань 10 – Природничі науки
спеціальність 106 - Географія
освітній рівень Бакалавр
освітня програма Геоморфологія та природничий туризм
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2019/2020
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: к.геогр.н. доцент кафедри географії України Олішевська Ю.А.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (місяць) _____ (ПІБ) «__» _____ 20__ р. (день)

на 20__/20__ н.р. _____ (місяць) _____ (ПІБ) «__» _____ 20__ р. (день)

КИЇВ – 2019

Розробник(и): к.геогр.н. доцент кафедри географії України Олішевська Ю.А.

ЗАТВЕРДЖЕНО

« » 20

В.о. завідувача кафедри географії України
доц. Уліганець С.І.

(підпис)

Протокол № 11 від «12» 11 2019 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 7 від «02» 12 2019 року

Голова науково-методичної комісії проф. Запотоцький С.П.

«2» 12 2019 року
(підпис)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати у студентів здатність розв’язувати спеціалізовані задачі у процесі вивчення загальних закономірностей просторової диференціації географічної оболонки та дослідження особливостей їх прояву в межах окремих материків та фізико-географічних регіонів із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження. Основна увага навчальної дисципліни зосереджена на розкритті причинно-наслідкових зв’язків процесів та явищ, які зумовлюють формування фізико-географічних умов та природних ресурсів Європи, Азії, Африки, Північної Америки, Південної Америки, Антарктиди та Світового океану.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни :

Знання теоретичних основ формування природних закономірностей географічної зональності та висотної поясності

Володіння елементарними навичками аналізу, синтезу, індукції та дедукції.

3.Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна є однією з базових при підготовці бакалаврів з географії, яка сприяє здобуттю навиків орієнтування у просторі та часі, дозволяє розширити географічну картину світу. Вона спрямована на формування у студентів глибоких комплексних знань про особливості природи материків та Світового океану. Окремими складовими дисципліни є вивчення просторової диференціації географічної оболонки, історії геологічного розвитку й тектоніко-орографічної будови, кліматичних особливостей, поверхневих вод, ґрунтів та рослинності, критеріїв виділення природних зон й таксономічних одиниць фізико-географічного районування материків. Особлива увага при вивченні курсу спрямована на аналіз природних умов та ресурсів, питаннях збереження видового різноманіття флори, фауни та природних ландшафтів в цілому.

Функціональний блок дисципліни передбачає опанування такими складовими, як здатність використовувати географічні поняття, концепції, теорії, ідеї, принципи для пояснення явищ і процесів на різних просторових рівнях від глобального до локального.

Навчальна дисципліна «Фізична географія материків та океанів» є однією з складових комплексної підготовки освітньо-професійної програми «Геоморфологія та природничий туризм» спеціальності 106-«Географія»

4. Завдання вивчення дисципліни полягає у формуванні у студентів глибоких комплексних знань про природу материків та океанів, а також загальних і спеціальних професійних компетенцій:

- здатності використання інформаційних технологій у процесі пошуку та обробки інформації по характеристиці окремих материків та океанів (ЗК-8);
- здатності застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії розвитку і складу географічної оболонки у подальшому навчанні (ФК-1),
- здатності застосовувати базові знання природничих і суспільних наук та інформаційних технологій при вивченні географічної оболонки і її складових (ФК-2);
- здатності аналізувати склад і будову сфер географічної оболонки: рельєфу, ґрунтів, ландшафтів на різних просторово-часових рівнях (ФК-5),

- здатності самостійно досліджувати, аналізувати просторово-часові параметри організації природи, населення та господарство і взаємозв'язків між ними (ФК-8).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	знання та розуміння предметної області фізичної географії материків та океанів	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	практичні заняття, контрольна робота (тести)	45
1.2.	знати особливості географічного положення, історію формування, тектонічну будову та рельєф окремих материків	Лекція, практичне заняття, самостійна робота		
1.3	знати та розуміти основні фактори формування клімату й гідрологічної мережі	Лекція, практичне заняття, самостійна робота		
1.4	знати основні фактори формування ґрунтово-рослинного покриву	Лекція, практичне заняття, самостійна робота		
1.5	знати принципи та критерії фізико-географічного районування окремих материків	Лекція, практичне заняття, самостійна робота		
1.6	знати природні особливості островних територій Океанії	Лекція, практичне заняття, самостійна робота		
1.7	знати особливості формування та рельєф дна Світового океану	Лекція, практичне заняття, самостійна робота		
2.1	вміти застосовувати базові географічні знання і розуміння основних просторово-часових закономірностей будови географічної оболонки в межах материків	практичне заняття, самостійна робота	практичні заняття, самостійна робота,	до 20
2.2	виконувати пошук та опрацювання різних джерел географічної інформації стосовно історії розвитку та формування рельєфу	практичне заняття, самостійна робота		
2.4	вміти кількісно та якісно аналізувати клімат, річки та озера окремих материків	практичне заняття, самостійна робота		
2.5	вміти застосовувати базові географічні знання для характеристики природних зон та регіональних одиниць фізико-географічного районування	практичне заняття, самостійна робота		
2.6	вміти самостійно досліджувати, аналізувати просторово-часові зміни в Світовому океані	практичне заняття, самостійна робота		
3.	комунікація: вироблення у студентів практичних навиків здійснення дослідження із застосуванням відповідних методів і прийомів отримання, зберігання й первинної обробки емпіричних даних та їх належного представлення за допомогою сучасних технічних засобів у вигляді аналітичних таблиць та презентацій	практичні заняття,		
4.	автономність та відповідальність: продемонструвати розуміння особистої відповідальності за професійні рішення в системі географічної роботи при:			

4.1	розробці аналітичних таблиць стосовно взаємозв'язку тектонічної та орографічної будови, клімату, поверхневих вод, природних зон	самостійна робота практичні заняття, контрольна робота	самостійна робота	до 5
4.2	аналізі окремих регіональних одиниць фізико-географічного районування		практичні заняття,	до 5
4.3	дemonструвані використання інформаційних і комунікативних технологій у процесі захисту індивідуальних завдань		контрольна робота (тест)	до 10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни															
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3	4	
ПРН 4. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузях предметної області географічних наук.	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПРН 6. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад географічної оболонки та її компонентів.				+	+	+	+				+	+	+	+	+	
ПРН 10. Аналізувати склад і будову природно- та суспільно-географічних об'єктів і систем (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових рівнях.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПРН 14. Демонструвати здатність проводити самостійні дослідження природно- та суспільно-географічних об'єктів, систем і процесів у географічній оболонці	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	

7. Схема формування оцінки: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами написання тестових завдань, виконання практичних робіт та написання контрольної роботи. Індивідуальні завдання (презентація) виконується кожним студентом відповідно до обраної теми, яке оцінюється і виконується у 3 семестрі.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – 1.1 – 1.7 (знання) – до 55%
- результати навчання – 2 (вміння) - до 20%;
- результати навчання – 3 (комунікація) - до 5%;
- результати навчання – 4 (автономність та відповідальність) - до 20%

7.1. Форми оцінювання студентів:

семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота (тест): РН 1.1. — 10 балів/6 балів.

2. Практичне заняття РН 1.1.-2.6 - 5 балів/3 бали

3.Доповідь на практичному занятті - РН2.1- 3, 4 - 5 балів/3бали

підсумкове оцінювання У кінці 3 семестру залік. Форма проведення - письмове тестування. Для студентів, які упродовж семестру не досягли мінімального рівня оцінки – 35 балів проводиться заключна семестрова контрольна робота, максимальна оцінка за яку не може перевищувати 25 балів.

Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 35 балів до складання заліку не допускаються

7.2 Організація оцінювання: Оцінювання усіх видів робіт, включаючи самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань здійснюється протягом семестру. Практичні завдання здаються на кожному практичному занятті або у зазначений викладачем термін; за роботи, подані пізніше зазначеного терміну, оцінка складає 60% від максимальної кількості балів.

Контрольні роботи (тестові завдання) проводяться під час практичних занять.

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716-32 від 31 серпня 2018 року.

7.3 Шкала відповідності

Зараховано /Passed	60-100
Не зараховано/ Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ лекції	Назва лекції	Кількість годин			
		лекції	практичні	самост. робота	Інші форми контр.
Змістовий модуль 1					
1	Загальна фізико-географічна характеристика Європи. Геологічна історія розвитку, тектоніко-орографічна будова, клімат.	2	2	6	
2	Характеристика внутрішніх вод, природних зон та фізико-географічне районування Європи	2	4	6	
3	Природні умови Азії. Взаємозв'язок тектонічної та орографічної будови Азії	2	4	8	
4	Характеристика природних зон Азії	2	4	8	
5	Фізико-географічна характеристика Північної Америки	2	4	8	

6	Фізико-географічна характеристика Південної Америки	2	4	8	
7	Африка. Загальна фізико-географічна характеристика материка	2	4	8	
8	Характеристика природних особливостей Австралії та Океанії.	2	4	8	
Тема, винесені на самостійне вивчення					
	Фізико-географічна характеристика Світового океану			8	
	Характеристика природних особливостей Антарктиди			4	
	ВСЬОГО	16	30	72	

Загальний обсяг - 120 год, у тому числі

Лекцій – **16 год.**

Практичні заняття - **30 год.**

Консультації – **2 год**

Самостійна робота - **72 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Фізична географія материків та океанів. Т 2. Європа / за ред. П.Г. Шищенка. К. 2010.
2. Фізична географія материків та океанів. Т 1. Азія / за ред. П.Г. Шищенка. К. 2009.
3. Фізична географія материків та океанів. Т 2. Європа /П.Г. Шищенко, В.В. Удовиченко, Ю.А. Олішевська та ін., за ред. П.Г. Шищенка. К. 2010
4. Удовиченко В.В. Фізична географія материків і океанів: Навчально-методичний комплекс (для студентів вищих навчальних закладів). – Суми, 2007.
5. Панасенко Б.Д. Фізична географія материків та океанів: Навчальний посібник. Частина II. Євразія. Вінниця: ГПАНІС, 2005.
6. Половина І.П. Фізична географія Європи: Навч. посібник для студентів географ. спеціальностей вищих навч. закладів. – К.: «АртЕк», 1998
7. Гаврилюк В.С. Південна Америка. – К. : Вища школа. 1987
8. Гаврилюк В.С. Північна Америка. – К.: Вища школа, 1971.
9. Масляк П.О., Шищенко П.Г. Географія Африки. К., 2000.
10. Физическая география материков и океанов: Учеб. для геогр. спец. ун-тов. // Под общей ред. Рябчикова А.М. – М.: Высш. шк., 1988.
11. Шуйський Ю.Д. Основні риси рельєфу дна Світового океану. (Посібник до практичних занять з курсу „Загальна океанологія”). – Одеса: Астропринт, 1998.

Додаткова:

12. Максаковский В.П., Петрова Н.Н., Физическая и экономическая география мира. - М.:Айрис-пресс, 2010. - 368с.
13. Берега /Каплин П.А., Леонтьев О.К., Лукьянова С.А., Никифоров Л.Г. – М.: Мысль, 1991.
14. Атлас офицера. Военно-топографическое управление. М. 1984.
15. Атлас офицера (приложение). Справочные таблицы, указатель географических названий. Военно-топографическое управление. М. 1984.

Інформаційні ресурси:

- 15 www.nbuv.gov.ua - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
- 16 <http://geografica.net.ua/> -характеристика окремих материків
- 17 http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_materikiv_ta_okeaniv/pivnichnij_lodovitij_okean_ch_1/42-1-0-602 - Характеристика Північного Льодовитого океану Ч.1
- 18 http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_materikiv_ta_okeaniv/pivnichnij_lodovitij_okean_ch_2/42-1-0-603 - Характеристика Північного Льодовитого океану Ч.2
- 19 http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_materikiv_ta_okeaniv/atlantichnij_okean_ch_1/42-1-0-579 - Характеристика Атлантичного океану Ч.1
- 20 http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_materikiv_ta_okeaniv/atlantichnij_okean_ch_2/42-1-0-580 - Характеристика Атлантичного океану Ч.2
- 21 http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_materikiv_ta_okeaniv/morja_atlantichnogo_okeanu_ch_1/42-1-0-581 - моря Атлантичного океану.
- 22 <http://www.geograf.com.ua/physical/school-course/424-tikhij-okean> -Тихий океан
- 23 http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/fizichna_geografija_materikiv_ta_okeaniv/grunti_ta_roslinnij_svit_pivdennoji_ameriki/42-1-0-669 - ґрунти та рослинний світ Південної Америки